

Valtiovarainministeriö

Viite: VM/716/03.01.01/2017

Lausunto valtioneuvoston asetuksesta kunnan ja maakunnan välisen vuokran määräytymisestä siirtymäkauden aikana

Valtionvarainministeriö on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan liitolta lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kunnan ja maakunnan välisen vuokran määräytymisestä siirtymäkauden aikana. Luonnos perustuu voimaanpanolain 20 §:ssä säädettyyn asetuksenantovaltuutukseen ja siinä säädettäisiin niistä perusteista, joilla maakuntien hallintaan siirtyvien kiinteistöjen vuokra määräytyisi vuosina 2019-2021.

Voimaanpanolain 20 §:n mukaan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevat toimitilat siirtyvät maakunnan hallintaan 1.1.2019, elleivät kunta ja maakunta toisin sovi. Toimitilojen hallinnasta solmittaisiin vuokrasopimus, joka olisi voimassa 31.12.2021 saakka ja sisältäisi vuoden option. Asetusesityksen mukaan vuokramaksut määräytyisivät ensisijaisesti kunnan sisäisen vuokranmääräytymisjärjestelmän mukaisesti. Mikäli luovuttavassa kunnassa ei olisi käytössä sisäistä vuokrajärjestelmää, koostuisivat vuokramaksut pääomavuokrasta ja ylläpitovuokrasta, jossa pääomavuokraan kuuluisivat rakennuksen tekninen arvo ja maapohjan arvo 6 %:n tuottovaatimuksella ja ylläpitovuokraan hallinto, käyttö ja huolto, ulkoalueiden hoito, lämmitys, sähkö, vesi- ja jätehuolto sekä muut käyttäjäpalvelut.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että esityksen taloudelliset vaikutukset jätetty arviomatta kokonaan toteamalla, että kuntataloudelliset ja maakuntien talouteen kohdistuvat vaikutukset on esitetty aikaisemmassa hallituksen esityksessä (HE 15/2017). Esitykseen sisältyy kuitenkin merkittäviä muutoksia nykykäytäntöihin, joita ei ole huomioitu aikaisemmissa hallituksen esityksissä. Esitystä annettaessa ei ole huomioitu lainkaan, että pelastuslaitokset eivät maksa vuokraa käyttämiensä kiinteistöjen maapohjasta. Osa pelastuslaitoksista ei maksa vuokraa myöskään käyttämistään kiinteistöistä (Keski-Pohjanmaa ja Etelä-Karjala). Asetus aiheuttaisi siis kokonaan uuden pelastustoimesta johtuvan kuluerän, joka ei sisälly pelastustoimen nykyiseen kulurakenteeseen. Tähän kuluerään ei olla osoittamassa erillisrahoitusta, vaan maakunnat joutuisivat kattamaan kulut yleiskatteellisesta rahoitusosuudestaan. Tämä tarkoittaisi sitä, että maapohjan vuokrakustannukset tulisi kattaa leikkaamalla kuluja muista toiminnoista. Niiden maakuntien kohdalla, joille myös kiinteistöjen vuokrakustannukset olisivat uusi kuluerä, vaikutus olisi vielä suurempi ja aiheuttaisi suuremman säästöpaineen muihin kulueriin.

Esitys nostaisi maakuntien kustannuksia siirtymäkauden aikana, jolloin maakuntien toiminta tulee muutoinkin olemaan taloudellisesti haastavaa. Yleisesti ottaen hallituksen esityksissä tulisi pyrkiä ottamaan huomioon, että maakunnille ei olla osoittamassa sellaista taloudellista tukea muutuskustannuksiin, joilla ne voitaisiin täysimääräisesti

kattaa, vaan muutuskustannukset on esitetty kuuluvaksi pääosin maakuntien yleiskatteellisen rahoituksen piiriin. Näin ollen tähän esitykseen pelastustoimen osalta sisältyvät täysin uudet kuluerät ovat erittäin haitallisia maakuntauudistuksen käynnistymisen ja lakisääteisten tehtävien hoitamisen näkökulmasta. Pelastustoimen osalta asetusta tulisi muuttaa siten, että se vastaisi nykykäytäntöjä eikä synnyttäisi maakunnille sellaisia uusia kulueriä, joita pelastuslaitokset eivät tällä hetkellä joudu kattamaan.

Yllä mainituilla perusteilla tulisi myös harkita pääomavuokran 6 prosentin tuottovaatimuksen madaltamista. Kuntien näkökulmasta on kohtuullista, että maakunnat kattavat hallinnoimiensa kiinteistöjen kulut. Maakuntien osalta puolestaan on tärkeää, että niille ei aiheudu kohtuutonta kulupainetta siirtymäkauden aikana, jolloin toiminnan organisoiminen ja käynnistäminen on kriittisimmässä vaiheessa. Vaikka 6 prosentin tuottovaatimus on vallitseva käytäntö kunnissa ja valtionhallinnossa, matalampi tuottovaatimus helpottaisi maakuntien toiminnan käynnistämistä ja lakisääteisten tehtävien hoitamista eikä silti olisi kohtuuton kunnille siirtymäkauden lyhyen keston vuoksi.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että esityksen taloudellisia vaikutuksia tulisi arvioida jatkovalmistelun yhteydessä huolellisemmin ennen lopullisen esityksen antamista.

Oulussa 8.5.2017

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Jussi Rämetsä
Maakuntajohtaja

Toni Saranpää
Vs. hallintopäällikkö